

آشنایی با انواع مقالات چاپ شده در مجلات

تهیه و ارائه: مهشید تسلیمی

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی

دبیر شورای محصول محور دانشگاه

30 خرداد 1403

تعریف مقاله و انواع مقالات از نظر ساختار

مقاله در تعریف:

- مقاله در لغت به معنای گفتار ، سخن ، قول و فصلی از کتاب یا رساله
- در فرهنگ معین : نوشته ایست که درباره موضوعی می نویسند.
- مقاله، یک اثر نوشته شده است که یا به صورت چاپی یا الکترونیکی، در مضامینی مانند؛ اخبار، نتایج تحقیق، تجزیه و تحلیل، مباحث دانشگاهی یا انتقاد، توسط یک یا چند نفر نوشته می شود و در یک رسانه منتشر می شود.

- Original research
- Review article
- Short letters or report
- Case- study
- Opinion article
- Analytical article

مقاله اصیل یا Original research

- مقاله حاصل یک کار پژوهشی و تحقیقاتی نو و جدید
- تا کنون توسط فرد یا افرادی به آن پرداخته نشده است.
- دارای پنج جزء اصلی : مقدمه، مواد و روش ها، نتایج ، نتیجه گیری و بحث
- بخش روش ها مهمترین قسمت این دسته از مقالات است.
- چنانچه به محتوای کامل مقالات پژوهشی دسترسی نداشته باشیم از چکیده مقاله می توان به محتوا و نوع آن دست یافت.

Clinical Trial کار آزمایی بالینی یا

- از انواع مطالعات مداخله ای و رایج ترین نوع مطالعه در علم پزشکی
- با هدف ارزیابی تاثیر یک دارو و یا واکسن جهت درمان یا کنترل بیماری و یا اجرای برنامه های غربالگری، مداخلات آموزشی در جهت پیشگیری از بیماری و یا کاهش موارد جدید بیماری مورد استفاده قرار میگیرد.
- به 2 گروه تصادفی و غیر تصادفی تقسیم میشوند.
- مانند مقاله اصیل دارای اجزاء مقدمه، مواد و روش ها، نتایج، نتیجه گیری و بحث

مقالات مروری یا Review article

- به مرور پیشینه موجود در یک موضوع علمی می‌پردازد.
- در مقالات مروری، نتایج ارائه شده در نوشتارهای علمی درباره موضوعی خاص جمع‌بندی و ارزیابی می‌شود.
- در این گونه مقالات به ندرت یافته‌ای تجربی و جدید گزارش می‌شود.
- معمولاً انتقادی‌اند و باید تفسیرهای نظری و نوظهوری ارائه دهند.
- به سه دسته تقسیم می‌شوند:
- مقاله روایی یا Narrative review
- مقاله نظامند یا Systematic review
- مقاله بهترین شواهد یا Best evidence

مقاله روایی یا Narrative review

- اطلاعات منتشرشده در مورد یک موضوع را توصیف و روایت می کنند.
- درگیر بررسی روش تحقیق مطالعات انجام شده نمی شوند.
- آنها مطالب را ارزیابی می کنند اما روش های مورد استفاده برای انجام این کار معمولاً از قبل مشخص نشده اند .
- اغلب مبتنی بر موضوع است و می تواند به شکل یک بحث باشد.
- فاقد دقت و تکرار پذیری است و اغلب این نوع مطالعه سعی در کنترل سوگیری خود نویسنده ندارد.
- نتیجه این مقالات به جای کمیت به کیفیت اشاره دارد.

مقاله نظامند یا **Systematic review**

- به یک سؤال تحقیقاتی مشخص پاسخ دهند.
- در این مرور فرآیند تجزیه و تحلیل صورت می گیرد.
- از روش های سیستماتیک واضح و قابل تکرار استفاده می کند تا سوگیری به حداقل برسد.
- یافته های قابل اعتمادتری ارائه می دهد که می توان از آنها نتیجه گیری و تصمیم گیری کرد.
- نتیجه نهایی از میان تحقیقات متفاوتی بیرون کشیده می شود و فاصله ها و گپ های موجود در مطالعات قبلی را از بین می برد.

Best evidence مقاله بهترین شواهد یا

- حد وسط بین دو مقاله مروری دیگر و در حقیقت ترکیبی از دو مقاله مروری دیگر است.
- اطلاعات کافی از یک پژوهش در اختیار خواننده قرار می گیرد به طوری که خواننده می تواند به طور مستقل بر اساس آن شواهد نتیجه گیری کند.

ضروریات یک مقاله مروری

- همه فعالیت‌های انجام شده باید پوشش داده شود.
- ساختار منطقی مقاله باید بدرستی نوشته شود.
- برای هر موضوع تحقیق، نیاز به خلاصه کردن حداقل 5-8 مقاله می باشد.
- نظرات محقق درباره روش های مورد استفاده هر مقاله و مقایسه آن با روشهای دیگر اهمیت ویژه ای دارد.
- یک بررسی منصفانه و بطور همزمان نقادانه در مورد کارهای انجام شده قبلی از دیدگاههای مختلف صورت گیرد.
- پیش بینی ها و پیشنهادهای محقق درباره کارهای آینده ذکر شود.

گزارش های کوتاه یا ارتباطات کوتاه یا **Short report/Rapid/ Short Communication/ Brief research report**

- این نوع مقاله شامل گزارش مستقل اما مختصر از یافته های پژوهشی است.
- معمولاً توسط پژوهشگران برجسته نوشته می شوند.
- گاهی اوقات تحقیق به نتایج جدید اما محدودی دست یافته است که در قالب **short/ brief** ارائه شده و چاپ می شوند.
- سرعت داوری و چاپ در این دسته از مقالات بیشتر از بقیه بوده که مزیت عمده آن ها به شمار می رود.
- در واقع در این مقالات، نتایج به صورت مختصر و مفید با تکیه بر نوآوری و اهمیت موضوع توضیح داده می شود.

ساختار گزارش های کوتاه

- مشابه مقالات پژوهشی بوده
- حجم مقاله در حدود 1000-1500 کلمه باشد. (5 صفحه A4 با احتساب چکیده های فارسی و انگلیسی و منابع)
- در آن از حداکثر 2 جدول یا نمودار و حداقل 10 منبع استفاده گردد.
- احتیاج به چکیده فارسی ندارد ولی باید چکیده انگلیسی (**Abstract**) داشته باشد.
- شامل مقدمه، روش کار، نتایج همراه با بحث کوتاه

نامه ها یا Letters

- این مقالات علمی، قسمتی از داده‌های تحقیقات اصلی را گزارش می‌کنند که سردبیران معتقدند برای بسیاری از محققان جالب خواهد بود و ممکن است به تحقیقات بیشتر در آن زمینه بیانجامد.
- این مقالات نسبتاً کوتاه هستند، برای دانشمندی که دچار کمبود وقت هستند، بسیار مفید هستند.
- با توجه به محدودیت این نوع مقاله‌ها از نظر تعداد صفحات و یا تعداد کلمات، برخی از جزئیات تجربی در آن‌ها منتشر نمی‌شوند تا زمانی که نویسندگان نسخه کامل تحقیقات اصلی را بنویسند.

نامه به سردبیر یا Letter to editors

- مقالات در دسته مقالات غیر پژوهشی قرار می گیرند.
- گاهی اوقات یک پژوهشگر می خواهد در مورد یک مقاله به بیان اطلاعات تکمیلی، شفاف سازی یا نقد بپردازد.
- متوجه اشتباه یا تناقضی در متن مقاله شده است یا این که می خواهد راجع به موضوعی پیشنهادی بدهد.
- کامنت یا نظر خود را در قالب یک نامه، به سردبیر آن مجله ارائه می کند.
- گاهی خود مجلات از مخاطبان خود می خواهند که در رابطه با یک موضوع نظر خود را اعلام کنند.
- برخی اوقات هم یک پژوهشگر به مطالبی دست یافته اما حجم محتوا زیاد نیست یا این که می خواهد تجربه و دانش خود را در حیطه ی تخصصی مجله بیان کند.

سرمقاله یا Editorial

- بیان دیدگاه هیئت تحریریه یک مجله، نشریه یا روزنامه / بیانگر خط مشی گردانندگان مجله
- مقالات کوتاه نوشته شده توسط اعضای هیئت تحریریه که مسائل مربوط به سیاست مربوط به ژورنال را شرح می دهند.
- نویسندگان مقاله به سرمقاله ژورنال نیاز دارند تا بفهمند چرا آن ژورنال ایجاد شده است.
- سرمقاله ها وظیفه دارند تا به خوانندگان در مورد تغییرات مهم ژورنال اطلاع دهند.
- مثل سیاست های جدید ژورنال یا نوع جدیدی از مقالات که در ژورنال چاپ می شود.

مطالعات موردی یا Case study

- موارد خاصی از پدیده های جالب را گزارش می کنند.
- هدف از مطالعات موردی این است که محققان دیگر از احتمال وقوع یک پدیده خاص آگاه شوند.
- برای تعیین شباهت ها و تفاوت ها یا به تصویر کشیدن یافته ها با روی آوردن به مفاهیم نظری خاص، باید تجزیه و تحلیل و تخمین مرتب و منظمی از یک فرد یا جامعه واحد ارائه کند.
- معمولاً شامل روش های کیفی است، اما گاهی اوقات از روش های کمی نیز استفاده می شود.
- برای توصیف، مقایسه، ارزیابی و درک جنبه های مختلف یک مسئله تحقیقاتی خوب هستند.

گزارشات موردی یا Case report

- گزارش های موردی در مجلات پزشکی رایج هستند.
- اطلاعات مفصل در مورد علائم ، تشخیص ، درمان (از جمله انواع مداخلات) و نتایج یک بیمار را ارائه می دهد.
- معمولاً شرایط جدید یا غیر معمول را توصیف می کنند .
- به بهبود مراقبت های پزشکی یا برجسته کردن رویکردهای تشخیصی کمک می کند.
- ساختار گزارش های موردی با مقالات متفاوت است و شامل خلاصه ، کلمات کلیدی ، مقدمه ، توصیف دقیق پرونده ، بحث و نتیجه گیری است.
- هنگام ارائه گزارش های موردی باید مراقبت های ویژه ای انجام شود تا اطمینان حاصل شود که مجوز مناسب برای انتشار از بیماران برجسته در مقاله به دست آمده است.

مقاله اصلاحات یا **Correction/ corrigendum**

- مقالات اصلاحی هنگامی منتشر می شود که نویسنده خطاهای واقعی و یا حذف قسمتی از متن را مشخص کند.
- واژه کوریجندوم زمانی به کار میرود که خطای مهم توسط نویسندگان رخ داده و از چشم داوران و ویراستاران مجله پنهان مانده است.
- **corrigendum** اصلاحی است که در اثر منتشر شده انجام شده است.
- این دو واژه زمانی در چاپ و انتشارات مقالات علمی به کار می روند که اصلاح یک مقاله علمی منتشر شده به صورت کاغذی یا برخط ضرورت داشته باشد.
- برای چاپ یک کوریجندوم، تمام نویسندگان مقاله باید درخواست آن را امضا نموده و به سردبیر مجله ارسال نمایند تا وی پس از بررسی، اقدام به چاپ آن نماید.

غلطنامه یا Erratum

➤ به طور خلاصه، **erratum** اشتباهی است در هر اثر چاپی بعد از انتشار که نیاز به تصحیح دارد.

➤ خطای مهم به وجود آمده توسط مجله در طول فرایند بررسی، چاپ و انتشار مقاله رخ داده و از چشم نویسندگان پنهان باقی مانده است.

➤ مجله میتواند پس از تشخیص یک ارثم آن را در اولین شماره ممکن خود به چاپ برساند.

مقاله تفسیری یا Commentary

- مؤلف با استفاده از منابع پژوهشی پیشین، نظریه خاصی را در حوزه تخصصی خود مطرح می‌کند.
- ممکن است پژوهشگر نظریه‌های قبلی را گسترش داده، با استفاده از شواهد آنها را مستحکم ساخته، آنها را به شکل دیگری بیان کرده یا حتی آنها را مورد تأمل و تردید قرار دهد.
- نویسنده یا پژوهشگر ایده یا موضوعی را که از قبل وجود دارد، از جنبه‌های جدیدی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و نتایجی را ارائه می‌کند که جدید و به‌روز هستند.

مقالات نظر یا Opinion

➤ منظر نگارنده مقاله را درباره تفسیر، تحلیل یا متدولوژی خاص به کار رفته در یک پژوهش

یا پژوهش‌ها را منعکس می‌کند.

➤ این مقالات معمولاً کوتاه بوده و از لحاظ حجم حدود ۲۰۰۰ کلمه را در بر می‌گیرند.

مقالات ذکر دیدگاه یا Perspective

- دیدگاه علمی یک فرد را در مورد مفهوم یا ایده‌ای در یک زمینه خاص مطرح می‌سازد.
- چنین مقالاتی دیدگاه شخصی فرد یا افرادی را بیان می‌دارد.
- این مقالات معمولاً کوتاه بوده و از لحاظ حجم حدود ۲۰۰۰ کلمه را در بر می‌گیرند.
- نظرات باید در زمینه ادبیات موجود از 3 سال گذشته قرار گیرد.

پیوست ها یا Addendum

- پیوست ها افزودنی هایی به مقالات هستند که اطلاعات لازم را برای تفسیر علمی صحیح داده ها یا اطمینان از بازتولید تجربی فراهم می کنند.
- پیوست فقط برای انواع مقالات حاوی داده های اولیه تحقیق قابل استفاده است.
- خود پیوست نباید حاوی داده های جدید باشد.

Methodologies مقالات روشها یا

- این مقالات یک روش ، آزمایش یا روش تجربی جدید را ارائه می دهند.
- روش توصیف شده ممکن است کاملاً جدید باشد
- یا ممکن است نسخه بهتری از یک روش موجود را ارائه دهد.
- این مقاله باید پیشروی قابل اثبات در مورد آنچه در حال حاضر در دسترس است را توصیف کند.

چکیده ها یا Abstract

- خلاصه ها می توانند یک پاراگراف کوتاه باشند که موضوع اصلی و یافته های ارائه شده در کنفرانس را خلاصه می کند.
- یا گسترش یک خلاصه معمولی که شامل یک گزارش متوسط دقیق از کار است.
- متن اصلی معمولاً هیچ بخش ندارد ، اما ممکن است شامل جداول ، ارقام و مرجع باشد.
- طول نباید بیش از چهار صفحه باشد.

گزارش کنفرانس یا Conference report

- سوابق رویدادهای یک کنفرانس ، سمینار یا جلسه است.
- آنها باید یک مرور جامع از یک جلسه یا جلسه را همراه با اطلاعات زمینه ای مربوطه برای خواننده ارائه دهند.
- ساختار باید شامل خلاصه ، کلمات کلیدی ، مقدمه ، بخش های کنفرانس و نظرات نهایی باشد.

مقالات بازپس گرفته شده یا **Retracted**

- مقاله رترکت شده ، باز پس گرفته شده به مقاله ای گفته می شود که به دلایلی ناشر یا نویسندگان مقاله تصمیم می گیرند آن را باز پس گرفته و انتشار آن را پس از چاپ در مقاله لغو کنند.
- باز پس گیری یا همان **Retraction** روشی است که به خوانندگان مقاله هشدار می دهد که گرچه مقاله چاپ شده است اما محتوای آن اشکالات اساسی دارد و دیگر سندیت و اعتبار لازم را ندارد.
- هدف اصلی جلوگیری از رخداد اشتباه و خطا در ساحت علم است. ری ترکت شدن مقاله صرفاً بازگشت به صفر است، به این مفهوم که مقاله اینبار بعد از مرحله چاپ ریجکت می شود.

دلایل بازپس گیری مقاله

- مقالات تنها زمانی ری ترکت یا باز پس فرستاده می شوند که خطاهای جدی دارند و نمی توان این خطاها پوشش داد. بر اساس نظر کمیته اخلاق نشر، ادیتور مجله می بایست زمانی مقاله ای را ری ترکت نماید که:
- شواهدی مبتنی بر این داشته باشند که یافته های مقاله چه به صورت عامدانه (مانند دیتاسازی) و چه به صورت غیرعامدانه (اشتباه اساسی در محاسبات) از طرف نویسنده یا نویسندگان مخدوش شده است و غیرقابل اتکا هستند.

- یافته‌های این مقاله قبلاً در جای دیگری چاپ شده‌اند؛ در این شرایط یافته‌های کنونی مقاله هیچ تفاوتی با یافته‌های قدیمی ندارد. مثلاً ارایه یک روش درمانی جدید برای درمان یک بیماری. که بعد از چاپ مشخص می‌شود این روش درمانی در مقاله دیگری قبلاً منتشر شده است.
- مقاله یک سرقت علمی است.
- محتوای مقاله گزارشی از یک کار غیر اخلاقی است.

امام حسین (ع) فرمودند:

«شیعه ما کسی است که دلش از هرگونه خیانت ، نیرنگ و مکرری پاک است».

سپاس از همراهی و توجه شما عزیزان